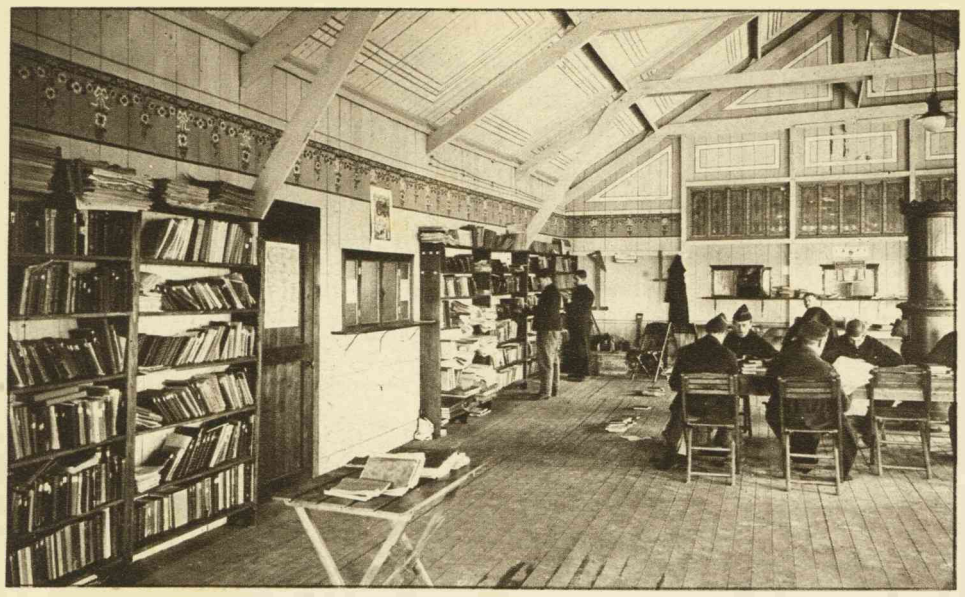

DE BIBLIOTHEEK.

DE STUDIEZAAL.

IN EEN INTERNEERINGSKAMP

Er zijn er verscheidene. Het eene is wat grooter dan het andere, het andere is wat kleiner dan het eene. Ook in onderdeelen is er verschil, maar in groote lijnen gelijken ze op elkaar, en wat ze met elkaar gemeen hebben, is dat er veel gedaan wordt om de menschen goed bezig te houden en te vermaken. „Ontwikkeling en ontspanning" is het parool, evenals op de forten van onze eigen pioften.

Ontwikkeling en ontspanning! Die twee begrippen omvatten uiteraard veel, wat met de schoone kunsten verweven is, en dus veel, wat voor ons artikel belang heeft. Bij ontwikkeling staat lezen vooraan, en zoo voert het ons zelf tot kennismaking van de litteraire Kunst. Bij ontspanning komt de tooneel-, zang,- voordrachtkunst op de eerste plaats; en dan zijn er nog een aantal vakken van Kunstnijverheid, welke door de uitgewekenen beoefend worden, ja, ook de beeldende kunst vindt onder de in Holland geïnterneerde naburen hare begaafde werkers. „De zalen der bibliotheken enzoovoorts", zoo schrijft de bekende Belgische intellectueel Paul Otlet, — „zijn alle gedecoreerd met muur- en paneelschilderingen, door de soldaten zelve gemaakt. De kunst, die onbedwingbare behoefte van het Vlaamsche ras, heeft zich in de kampen geopenbaard, overal waar de Belgen hebben kunnen werken en iets voortbrengen".

Bij ons bezoek trof ons al spoedig de eenvoudige artistieke betimmering en inrichting van een der cantines, en wij kiekten die voor onze lezers, om hun eens een kijkje te geven, hoe keurig en kunstvol die menschen de nieuwere denkbeelden van vormingskunst hebben weten toe te passen. Hier geen doodsbleeke kalkmuren met hier en daar de schreeuwerige kleurvlek van een of andere reclameplaat; hier geen zoldering van slecht gevoegde planken met een of ander vies onoogelijk verfje bedekt, overal hetzelfde, als tot staving van ons spreekwoord „Het is met één sop overgoten": hier geen walgingwekkende meubels in knobbeljicht- of halve- gedraaiden stijl, zoo onrustig van vorm dat als het ware de tafels van voor je aangezicht en de stoelen vanonder je achterste lijken weg te wandelen; hier geen vensters van het type dat voor zulke groote vertrekken ten onzent zoo in zwang is: hoog, breed, en dan moedernaakt, of wel afgedekt met een dubbeldikke vracht van lancaster, vifrage en tule; hier, (en dat is veel gezegd voor een vertrek van zulke afmetingen, in zoo korten tijd ingericht en voor zulk een tijdelijk doel,) hier geen zweem van smakeloosheid. Eenvoudige houten vloeren, een behoorlijke wandverdeeling, een architectonisch redelijk en aangenaam aandoende overkapping, waarvan de effen vlakken met sobere goede motieven beschilderd zijn; de vensters zijn vriendelijk en behoorlijk van vorm en voorzien van valletjes van bontgekleurde gonje, terwijl strooken van dezelfde stof geestig langs de wanden zijn gefronst. Onze lezers kunnen zich op onze photo's daarvan overtuigen, zij het dan ook niet zoo volkomen en op zoo gezellige manier als wij zelve dit deden, die met het „glaoske brune" van twaalf centiemen vóór ons en de pijp gevuld met geurige Sernois, ons ter plaatse verstrekt, al kijkend van de smaakvolle stemmigheid van dit intérieur genoten.

Daarna brachten wij een bezoek aan de theaterzaal. Men had ons onderweg reeds van de voorstellingen heel wat goeds medegedeeld. Maar met het critisch eenigszins wantrouwend voorbehoud, dat onder de eigenaardigheden van ons Hollanders een eereplaats inneemt, hadden wij herhaaldelijk in ons binnenst verzet aangeteekend, en die berichten, eerlijk gezegd, als opschepperij, gequalificeerd. Wie schetst echter onze verbazing (ik schets ze, zal het althans pogen te doen,) wanneer wij binnentredend, een zeg maar volwassen, schouwburgzaal voor ons zagen. Een fiksche ruimte, in verscheidene rangen verdeeld, met een soort van fauteuils d'orchestre, een groot tooneel als in een middelmatig flink stadstheater, dat keurig van uitvoering was met heuschelijke decors en afgesloten met een smaakvol bestikt Khaki-gordijn, dat aan den fijnsten kunstsmaak bevredigen kon. De afscheidingen tusschen de verschillende rangen bestonden uit een soort van lage omheininkjes, prachtig blauw en goud geschilderd. Op onze kiek ziet men rechts van het tooneel het bioscoopdoek.

Voor het tooneel is een enorme ruimte voorhet orkest, en niet alleen dat die ruimte er is, maar ook het orkest is er, en wel zoo overvloedig voorhanden, dat geen stoel onbezet blijft. Een vleugel staat geopend ter rechterzijde, en juist wanneer wij met onzen begeleider, een Nederlandsch militair de zaal willen verlaten komt een blonde, weluitziende jonkman zich aan dien vleugel plaatsen, en zet een sonate van Beethoven in. Met hem zijn er verscheidene andere muzikanten binnengekomen. Ik vraag hun of allen leden van het orkest zijn, en zij antwoorden beamend. Het orkest blijkt saamgesteld uit muzikanten van allerlei regimenten, die hier tot één elkander welverstaande groep zijn saamgesmolten.

„Vanwaar zijt gij?" zoo wend ik mij tot een hunner. — „Ik zijde-k-ik van Gent." antwoordt hij in zijn genoeglijk aanhoorenden tongval. — En gij? — „Ik zij 'n Ketjen *) van Brussel." En gij? „Wel, ik zijde-k-ik pourtant toch ook een Brusselaer. Ik zij bij de guides."

Ik van het zooveelste ligne-regiment, roept er een voor hij goed en wel gevraagd is, vroolijk uit, en ieder van deze welgemoede mannen snapt zoo voor zich heen wat hij weet en wat mij wellicht dienen kan. Ik ben omringd door een kring praatgrage leutige kompeeren, en vermaak mij uitmuntend. Ons gesprek wordt onderbroken door de komst van een heer, die den muzikanten komt verwittigen dat het uur der repetitie aangebroken is. En allen zetten zich op hun plaats, beproeven, stemmen hun instrumenten.

Ik verneem van den heer, dat het Nederlandsche operette-gezelschap uit Amsterdam hier tijdelijk verblijf houdt, om voorstellingen te geven en deze des daags met dit militaire orkest te repeteeren. Wij waren opgetogen over onze goede kans, die ons juist tot een bezoek in dit kamp bracht op denzelfden dag, dat een groot operette-gezelschap hier aanwezig was. We vroegen den heer ons bij de leden van het gezelschap te introduceeren, en ons te veroorloven het gansche artisten complex te conterfeiten, wat ons werd toegestaan. De zangers en zangeressen doken nu van alle kanten op, en het was allergezelligst zoo aardig en mak zij voor ons poseerden. Bij hen voegden zich nog de luitenant voor de vermakelijkheden aangewezen, de luitenant Henri Brondgeest en eenige andere heeren. Onze lezers zullen kunnen beoordeelen of de kiek, van verscheidene bekende Amsterdamsche artisten, temidden van de interneeringsgebouwen opgenomen, goedgeslaagd is, en de trouwe theaterbezoekers zullen zich ongetwijfeld vermaken met het zoeken en vinden van de hun gemeenzame persoonlijkheden.

Toen ons snapshot genomen was, togen de dames en heeren van het operette-gezelschap ter repetitie, de eêrstgenoemden met hun witte hoofdsluiers en lichte japonnen als vriendelijke wuivende gebaren van gezelligheid temidden van de zoovele duizenden en duizenden mannen. En wij stapten nu op de gebouwen der bibliotheken toe, waarvan men ons ook zeer hoog opgegeven had, wat natuurlijk door ons ook weer op vaderlandsche critische wijze was opgenomen. Thans echter na ons bezoek aan zoovele grootsche en belangwekkende dingen, wier bestaan wij hier ook al evenmin vermoed hadden, waren wij williger gestemd, en onze verwachtingen waren hooger gespannen. Waar zulk een kranig theater en zulke artistiek ingerichte zalen zijn, zullen bibliotheek- en studievertrekken niet minder aantrekkelijk, doelmatig en smaakvol wezen.

En zoo geviel het ook.

We stonden ook hier verbaasd en waren opgetogen om wat er tot stand was gekomen.

De bibliotheek is van indeeling en versiering prettig en goed. In dit intérieur wordt veel gelezen, en het aantal boeken dat dagelijks in en uit gaat, beloopt ongeveer 300 stuks.

Van een paar geëstdriftige jonge Vlamingen, die tot de beheerders behooren, vernamen wij dat, voor zoover voorhanden, de boeken der groote moderne schrijvers veel worden uitgeleend, dat menschen, welke nimmer vóór dezen van hun eigen groote auteurs kennis namen, nu in het kamp als het ware een soort van literatuurcursus volgen, en dit is een der weinige goede dingen, welke de oorlog bracht: een volk gaat zijn groote mannen waardeeren en liefhebben, zet zich tot het genieten hunner meesterwerken.

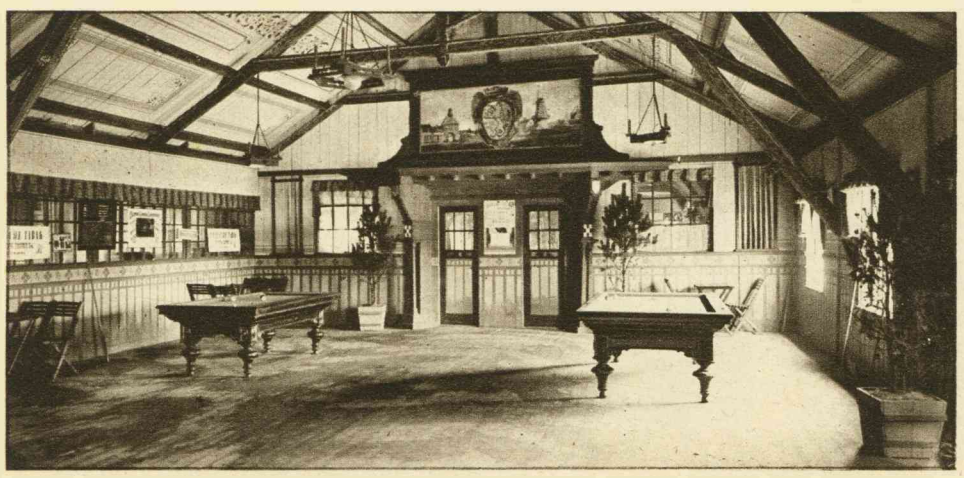
Nevens de bibliotheken bewonderden wij de studiezaal, welke met buitengewone, distinctievolle kunst is gedecoreerd; de inrichting is uiterst beschaafd en daardoor bijzonder rustig en behaaglijk. Fraaie geschilderde landschappen sieren de wanden.

Door de cantines, waar een vertier was van de druk pratende groepen, wandelen wij nog eens ten afscheid rond, om spoedig daarna het kamp te verlaten, wel begaan met het lot van zoovele duizenden, die door de oorlogskans hier waren saamgebracht, doch tot blijde waardeering gestemd, door alles wat men in het werk stelde, om den ballingen hun ballingschap zoo dragelijk mogelijk te maken, niet het minst door de kunst, die milde troosteresse der beproefden.

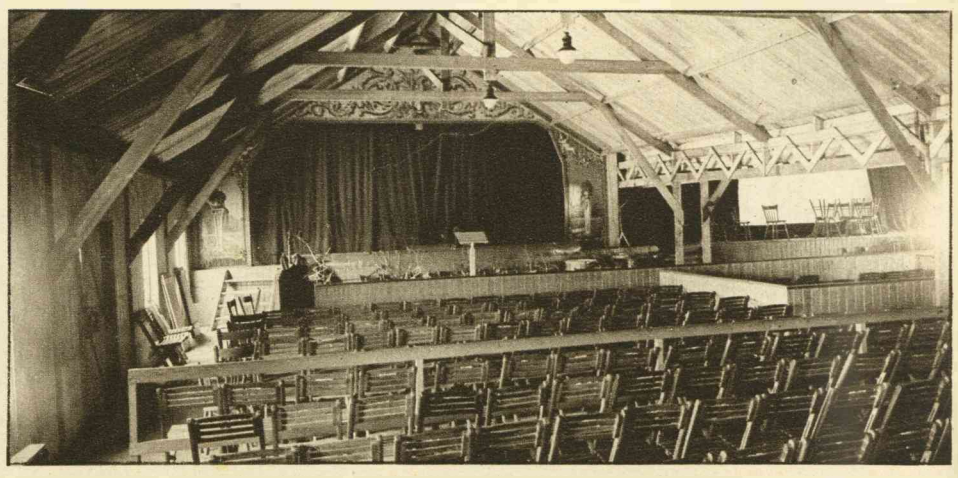

Het gezelschap dat voor de ontspanning der geïnterneerden zorgde.

*) Ketjen, is zooveel als jongen.

EEN ONDEROFFICIERSCANTINE.

DE TOONEELZAAL.